

УДК 061.12:72.03(477)

Слєпцов О. С.¹, Світла Н. В.², Семенцова А. О.³

¹ Президент Української Академії Архітектури,
Народний архітектор України,
доктор архітектури, професор,
завідувач кафедри Основ архітектури та архітектурного проектування Київського національного
університету будівництва і архітектури,
o.sleptsov@me.com
orcid.org/0000-0001-5441-5453

² директор Державної наукової архітектурно-будівельної
бібліотеки імені В. Г. Заболотного,
svitla_natalia@ukr.net
orcid.org/0009-0005-1650-7628

³ магістр архітектури,
anastasiasementzova@ukr.net
orcid.org/0000-0001-9572-1465

ЕТАПИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ АРХІТЕКТУРИ: НАПРЯМКИ, ПЕРЕТВОРЕННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ

© Слєпцов О. С., Світла Н.В., Семенцова А. О., 2025

<https://doi.org/10.32347/2519-8661.2025.33.6-31>

Анотація. На основі матеріалів фонду № 4802 «Академія будівництва та архітектури УРСР, м. Київ» Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України вперше представлено архівні документи, які висвітлюють діяльність Академії, її історію, ключові етапи розвитку та функціонування з 1944–1963 роки; окреслено та схематично проілюстровано основні напрямки діяльності Академії, від створення дотепер; висвітлено діяльність Української Академії Архітектури, що продовжує традиції й надбання попередніх Академій.

Ключові слова: ЦДАВО України; архівний документ; архітектор; архітектура; будівництво; Академія архітектури УРСР; Академія будівництва і архітектури УРСР; Українська Академія Архітектури (УАА); архітектурна освіта; історія створення; етапи; напрямки; перспективи; повоєнна відбудова; архітектурна спадщина.

Постановка проблеми. 80 років з утворення Української Академії Архітектури (УАА) – визначна подія суспільного значення. Її значущість і важливість підштовхнули до вивчення й аналізу виявлених архівних документів, які представляють історичні етапи організації, становлення, розвитку, функціонування, змін і перетворень однієї з найпотужніших галузевих академічних установ України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення історії створення галузевої установи, зокрема, провідної ролі В. Заболотного, як першого президента Академії архітектури УРСР, засновника і фундатора української архітектурної школи висвітлено в наукових дослідженнях В. Вечерського [3], Г. Войцехівської [5], Л. Грачової [6 ; 46], В. Ежова [10], Б. Ерофалова-Пирипчака [11 ; 39; 40], Б. Жежерина [12], С. Кілесса [15], В. Куцевича [16 ; 17], О. Мазніченко [20], А. Марковського [21 ; 22], З. Мойсеєнко [24], Л. Набок [25], В. Некрасова [27], Н. Світлої [38], О. Тимошенка [42], З. Чегусової [48], В. Чепелика [44], Н. Чмутіної, Д. Яблонського [45 ; 46], В. Ясієвича [47].

З метою упорядкування джерел про життя та діяльність В. Заболотного фахівцями Державної наукової архітектурно-будівельної бібліотеки імені В. Г. Заболотного (далі ДНАББ ім. В. Г. Заболотного) підготовлено біобібліографічний покажчик, що вміщує анотовану інформацію про 630 бібліографічних записів [2]. Перше унаочнення формування й становлення форм діяльності УАА впродовж часу її заснування та перспективами розвитку викладено в статті А. Пучкова [36]. Узагальнення здобутків попередніх Академій, нагальних завдань, які постали перед Академією та перспективи подальшої діяльності УАА представлено у працях О. Слепцова [39 ; 40 ; 48].

Мета статті. Матеріали документальних джерел інформації становлення Української Академії Архітектури в науковому середовищі представлено неповно. Незважаючи на достатню кількість фахових статей та досліджень, науковцями досі не приділялося достатньої уваги опрацюванню архівних матеріалів ЦДАВО України, в яких документально зафіксовано етапи організації й діяльності Академії, спочатку як Української філії Академії архітектури СРСР, потім Академії архітектури УРСР, згодом Академії будівництва і архітектури УРСР до її ліквідації в 1963 році. Саме на основі опрацювання архівних документів (епістолярій, законодавчі акти, протоколи, накази), публікацій в академічному журналі «Вісник» прослідковуються всі етапи реалізації державної політики архітектурно-будівельної галузі післявоєнної України.

Першою спробою відтворити етапи організації, становлення і розвитку УАА (1944–1963) зроблена фахівцями ДНАББ ім. В. Г. Заболотного під час Заболотнівських читань, коли вперше на широкий загальний були оприлюднені архівні матеріали. Саме їхнє упорядкування й введення в науковий обіг допоможуть дослідникам мати достатній фактографічний матеріал розвитку історичних подій, що певною мірою знаходять віддзеркалення в сучасному архітектурному середовищі.

Основна частина. Певний час єдиним документальним джерелом вважалося видання академіка УАА В. Тимофійка [13], що містить спогади про перші кроки новоствореної Академії, підготовчі роботи по дослідженню історії української архітектури, першого президента Академії архітектури В. Заболотного.

Варто зупинитися на епістолярії, що зберігається в архіві ДНАББ ім. В. Г. Заболотного. Це лист Володимира Заболотного, який він написав на фронт до Олексія Тація у жовтні 1942 року (лист, який в родині зберігали як реліквію, передала до бібліотеки Віра Іванівна Тацій, дружина Євгена Олексійовича Тація). У листі В. Заболотний, зокрема, пише: «Працюю я в Академії наук [під час евакуації в Уфі], завітую відділом мистецтв, який недавно організований. Буду мистецьку культуру, радянську Україну. Гуртую архітекторів, жду, коли настане час командувати на відбудові нашої многострадалної Батьківщини».

Пройде майже рік, за який відбудеться багато поїздок В. Заболотного у Москву, зокрема, наради з М. Хрущовим щодо створення майбутньої академії. Нарешті 4 листопада 1943 року вийде постановка Ради Народних Комісарів СРСР від № 1207 «Про організацію філії Академії архітектури СРСР в Українській РСР» з метою «вирішення будівельних і архітектурних завдань з відновлення зруйнованих міст і сіл Радянської України, а також для підготовки українських архітектурно-наукових кадрів» [19, арк. 102].

У фонді 4802 зберігається документ «Матеріали до доповіді ЦК КП України про організацію, кадри, матеріально-технічну базу і наукову діяльність Академії архітектури Української РСР за 1945–1952 роки», в якому зазначено, що Українську філію АА СРСР створено в 1944 році «для сприяння відновленню звільнених від тимчасової окупації фашистами областей УРСР... Наявність у складі філії знаних фахівців в області архітектури, планування міст, будівельної техніки й матеріалів і величезні масштаби відновлювального й нового будівництва, що розгорнулося в Україні, послужили підставою для її перетворення на республіканську Академію архітектури» [23, арк. 1].

Очолив роботу по організації Української філії Академії архітектури СРСР Володимир Гнатович Заболотний (1898–1962), видатний український архітектор, професор, головний архітектор Києва (1940–1941), керівник відділу мистецтв Інституту мистецтв і народної творчості Академії наук УРСР (1941–1944), член Оргкомітету з організації відбудовних робіт і керівник секції будівництва й будівельних матеріалів Комітету допомоги з відбудови зруйнованого господарства України при

Академії наук УРСР, автор низки проєктів будівель в українських містах. Саме йому було доручено «приступити до організації філії й розробити до 15 січня конкретний план науково-дослідної роботи на 1944 рік» [18, арк. 1].

В. Заболотний, виконуючи обов'язки голови Президії Української філії Академії архітектури СРСР підписав 3 січня 1944 року перший наказ, що «Відповідно до постанови Президії Академії архітектури Союзу РСР від 3 січня 1944 р. я цього числа приступив до виконання обов'язків Голови Президії Української філії Академії архітектури Союзу РСР» [26, арк. 1].

Радою Народних Комісарів УРСР за підписом М. Хрущова 26 березня 1944 року прийнято постанову № 274 «Про організацію Української філії Академії архітектури СРСР», в якій зазначено, що відповідно до постанови № 1207 «для вирішення будівельних та архітектурних завдань з відновлення зруйнованих міст і сіл Радянської України, а також для підготовки українських архітектурно-наукових кадрів, організувати Українську філію Академії архітектури СРСР з постійним місцем перебування в м. Києві». До постанови було розроблено положення, структура Української філії Академії архітектури СРСР і штатний розпис Української філії Академії архітектури СРСР на 1944 рік у кількості 88 штатних одиниць [28, арк. 46].

Окремим пунктом 4 йшлося про створення наукової бібліотеки (нині Державна наукова архітектурно-будівельна бібліотека імені В. Г. Заболотного) при Українській філії Академії архітектури СРСР. Для чого Наркомосвіти повинно було передати Українській філії Академії архітектури СРСР всю літературу з області теорії й історії архітектури, що знаходиться в Київському університеті, крім того Спілці радянських архітекторів передати бібліотеку, зібрану в м. Києві (як безгосподарне майно) після звільнення столиці УРСР від фашистських загарбників [28, арк. 46–47].

У додатках до постанови № 274 структура Української філії Академії архітектури СРСР складалася з двох переліків установ і організацій. Представлена структура відображала всі напрямки діяльності новоствореної Академії. Так, до першого переліку (додаток 2) ввійшли науково-дослідні інститути, кабінети й творчі майстерні: Науково-дослідний інститут з відновлення і будівництва населених пунктів УРСР з секторами: реконструкції й розпланування населених місць; архітектури масових споруд; архітектури громадських і промислових споруд; архітектури колгоспного будівництва; Науково-дослідний кабінет будівельної техніки; Науково-дослідний кабінет художньої промисловості; Науково-дослідний кабінет історії і теорії архітектури; творчі експериментальні майстерні [28, арк. 51].

Другий перелік (додаток 3) містив список підсобних виробничих бюро, лабораторій і майстерень, зокрема: технічне проєктне бюро з розробки технічних проєктів і проєктів спеціальних робіт (водопровід, каналізація і т. п.) для обслуговування творчих майстерень та інших установ Філії; лабораторія місцевих будівельних матеріалів; лабораторія оздоблювальних матеріалів; лабораторія кераміки; майстерня моделей і макетів; майстерня зразкових меблів; майстерня ліплення й скульптури; майстерня монументального живопису; фотолабораторія [28, арк. 51].

Штатний розпис Української філії Академії архітектури СРСР на 1944 рік містився в додатку 4, з затвердженням штатом загальною кількістю 88 осіб, куди ввійшло 14 структурних підрозділів: керівництво, творчі майстерні, Науково-дослідний інститут з відновлення і будівництва населених пунктів УРСР з 4 секторами, Інститут аспірантури, 3 науково-дослідних кабінети (будівельної техніки, історії і теорії архітектури, художньої промисловості), лабораторія будівельних матеріалів, Наукова бібліотека, Музей архітектури, відділ кадрів, бухгалтерія, Управління справами, підсобні майстерні й фотолабораторія [28, арк. 52–53 зв.].

Про масштаб діяльності новоствореної Української філії Академії архітектури СРСР свідчить звіт за 1944 рік, в якому зазначено про виконання тематичного плану дослідницьких робіт науковими установами, зокрема, з відновлення Києва, розробки типових проєктів житлових будинків для селищ Донбасу, впровадження нових конструкцій і нових будівельних матеріалів у колгоспне будівництво, оздоблення української хати за матеріалами української народної творчості, виробництва архітектурної майоліки з місцевої сировини, проведення досліджень і реалізації цільових програм з архітектурних і будівельних наук, вивчення питань монументального живопису, скульптури й

художньої промисловості України, дослідження й збереження пам'яток архітектури та ін. Також у звіті вміщено пропозиції щодо впровадження необхідних структурних змін і збільшення штату Української філії Академії архітектури СРСР [14].

Така пропозиція і величезний обсяг робіт не залишилися поза увагою, тому 18 квітня 1945 року виходить постанова Ради Народних Комісарів СРСР № 793 «Про організацію Академії архітектури УРСР», в якій зазначено про дозвіл Раднаркомів УРСР створити Академію архітектури УРСР на базі Української філії Академії архітектури СРСР. Президент Академії архітектури СРСР (В. Веснін) зобов'язаний був передати Академії архітектури УРСР усе майно та цінності Українського філіалу Академії архітектури СРСР за балансом на 1 квітня 1945 року. Також Раднаркомів УРСР доручалося за місячний строк затвердити положення й структуру Академії архітектури УРСР, а Державній штатній комісії при РНК СРСР затвердити штати та посадові оклади працівникам Академії архітектури УРСР [33, с. 7].

Крім того, велика увага приділялася матеріально-технічному забезпеченню Академії. Про свідчить проєкт листа голови РНК УРСР М. Хрущова на ім'я заступника голови РНК СРСР А. Мікояна, в якому зазначено про необхідність «забезпечити новітнім науковим обладнанням і бібліотекою заново організовану Академію Архітектури УРСР, на яку покладено великі завдання допомоги відновлювальному будівництву» [9, арк. 6]. Рис. 1.

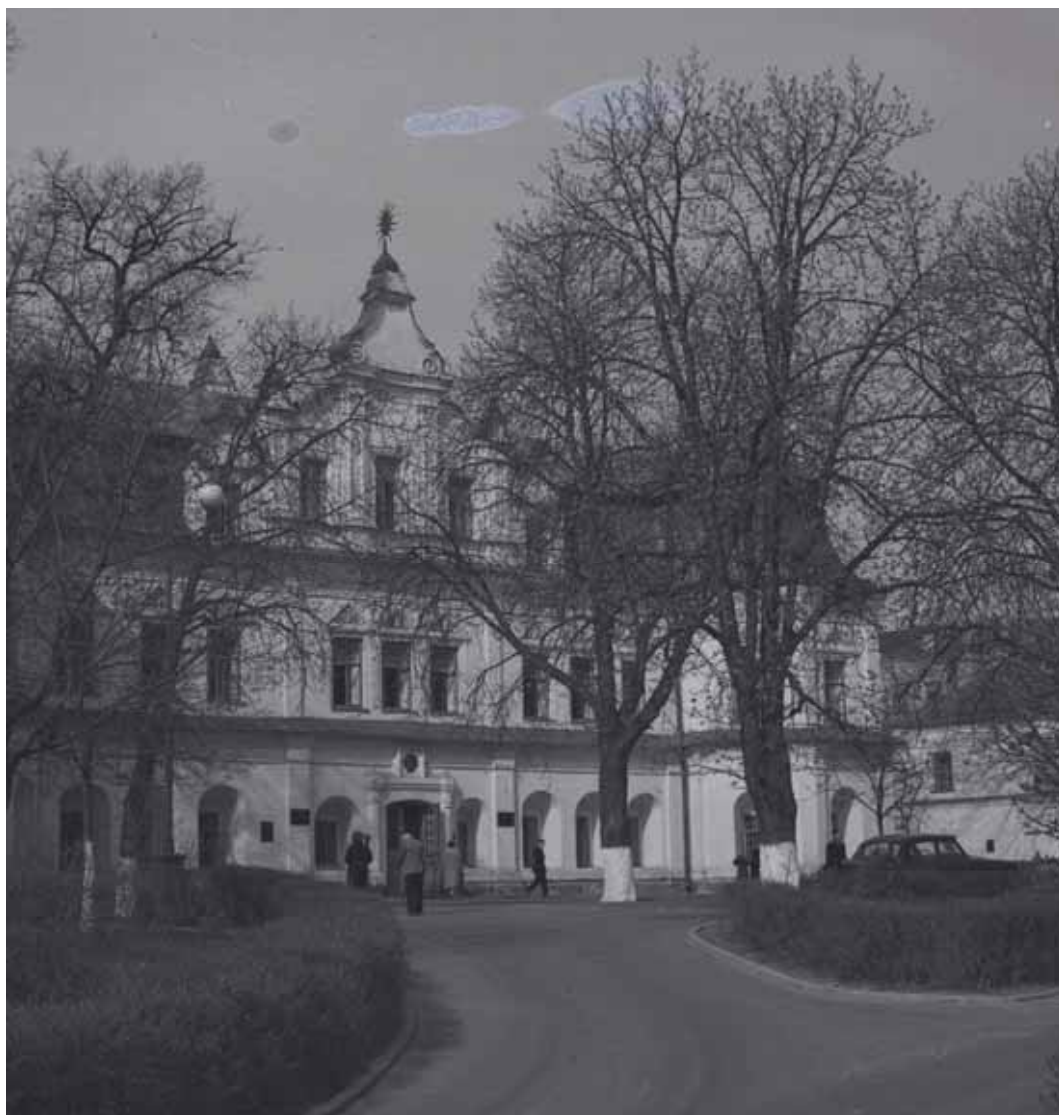

Рис. 1. Світлина Митрополичого будинку, де з 1944 по 1963 розміщувалася Академія.
З фонду ДНАББ ім. В. Г. Заболотного

На виконання союзної постанови 21 червня 1945 року прийнято постанову Ради Народних Комісарів УРСР і ЦК КП(б)У від № 960 «Про організацію Академії архітектури Української Радянської Соціалістичної Республіки», в якій, зокрема, зазначалося, що з «метою розвитку й процвітання української радянської архітектури, як мистецтва, що об'єднує всі види монументальних мистецтв, художньої промисловості й будівельної техніки та має величезне значення в справі відбудовування міст і сіл УРСР, а також з метою всебічного сприяння підготовці творчих і наукових кадрів у зазначених галузях науки й мистецтва, організувати Академію архітектури УРСР з місцеперебуванням її в місті Києві» [32, арк. 40].

До постанови увійшли окремі додатки: статут Академії архітектури УРСР (додаток 1), структура Академії архітектури УРСР (додаток 2), перший склад дійсних членів Академії архітектури УРСР (додаток 3). У статуті Академії архітектури УРСР (додаток 1 до постанови № 960) затверджено статут Академії архітектури УРСР, в якому статутні завдання викладено в 4-х розділах: загальні положення, склад Академії архітектури УРСР, органи управління Академії архітектури УРСР [32, арк. 41–46].

У розділі IV (пункт 32) вміщено перелік установ Академії архітектури УРСР: серед яких науково-дослідні інститути й кабінети; творчі майстерні; інститут архітектури; наукова бібліотека; музей; лабораторії й експериментально-виробничі майстерні; видавництво; будівельний полігон; філії й бази; технічне бюро [32, арк. 46].

Додатком 2 постанови затверджено структуру Академії архітектури УРСР на 1945–1946 роки, до якої входили Президія, Управління справами, наукові установи [32, арк. 47–50]. Наглядно структуру представлено на схемі № 1.

Особливості діяльності президентів Академії

Основні напрямки діяльності

Президент: Заболотний Володимир Гнатович

Роки правління: 1944–1955

Історичний етап: післявоєнна відбудова

Відбудова України після війни

Володимир Гнатович орієнтував Академію на вирішення масштабних завдань з відновлення зруйнованих міст і сіл України після Другої світової війни.

Створення науково-дослідної інфраструктури

за його ініціативи було засновано науково-дослідні інститути, лабораторії та велику спеціалізовану бібліотеку.

Кадровий розвиток

під час його президентства Академія активно залучала фахівців з досвідом у виробництві для адаптації їх до наукової роботи, що сприяло розвитку архітектурної науки.

Підготовка наукових кадрів

Академія стала важливим центром підготовки молодих науковців, зокрема через аспірантуру, що сприяло підвищенню кваліфікації спеціалістів.

Пропаганда наукових досягнень

президент Академії активно публікував результати досліджень Академії, що сприяло поширенню новітніх знань та архітектурних інновацій.

Визнані проєкти та нові стандарти

реалізовані під його керівництвом проєкти були відзначені нагородами і стали основою для розвитку нових стандартів у житловому будівництві.

Формування архітектурної політики країни

діяльність Володимира Гнатовича зробила Академію ключовим учасником у визначенні архітектурної політики, зокрема через участь у конкурсах і проєктуванні важливих об'єктів.

Використання місцевих матеріалів і технологій

Заболотний сприяв використанню місцевих будівельних матеріалів та експериментальним технологіям для відновлення житла та покращення життєвих умов населення.

Розвиток науково-дослідницької роботи

під його керівництвом Академія активно займалася науковими дослідженнями в галузі архітектури та будівництва, впроваджуючи нові методи та технології.

Архітектурна спадщина

внесок Заболотного в розвиток архітектури в Україні залишив значний слід в історії архітектури країни.

Схема № 1. Особливості діяльності президентів Академії.

Основні напрямки діяльності періоду 1944–1955 рр. Президент Заболотний Володимир Гнатович

Постановою № 960 (додаток З) затверджено перелік дійсних членів Академії архітектури УРСР, до якого ввійшли такі особистості: П. Альошин, С. Безсонов, О. Вербицький, О. Власов, В. Заболотний, О. Неровецький і М. Лисенко [32, арк. 51].

Діяльність Академії архітектури УРСР на чолі з В. Заболотним співпала з критичним післявоєнним періодом, коли Україні потрібно було терміново відновити зруйновані війною міста і села. В. Заболотний успішно зорієнтував діяльність Академії на розв'язання складних архітектурно-будівельних завдань, сприяючи активізації науково-дослідницької роботи та впровадженню нових методик у будівництві. Він керував усіма проєктними розробками Академії архітектури УРСР. Під його керівництвом Академія архітектури УРСР зосередила зусилля на використанні місцевих матеріалів та експериментуванні з новими технологіями, що сприяло відновленню житлового фонду та поліпшенню умов життя населення.

Одним із першочергових завдань діяльності президента новоствореної Академії архітектури УРСР стало розширення кадрового потенціалу та залучення фахівців, які, маючи значний виробничий досвід, потребували адаптації до наукової роботи. Для цього було організовано численні наукові наради, доповіді та консультації, що дозволило сформувати фундаментальну наукову основу в галузі архітектури. Важливою частиною цієї роботи стало створення науково-дослідної інфраструктури.

Необхідно відзначити увагу В. Заболотного, яку він приділяв організації архітектурної освіти. Про це свідчить документ, що відклався в архівній справі [8]. У 1952 році В. Заболотний проаналізував рівень підготовки майбутніх архітекторів, проведення наукових досліджень у вузах Києва, Харкова, Одеси, Львова, матеріально-технічне забезпечення факультетів, лабораторій, кабінетів кафедр. Як теоретик і практик, В. Заболотний наполягав на розширенні спеціалізованих шкіл у містах Києва, Львова, Одеси, Сталіно (нині Донецьк), Дніпропетровська (нині Дніпро) з викладанням основ архітектури, а також спеціалізованих училищ для підготовки помічників архітекторів і техніків. Він бачив підготовку висококваліфікованих кадрів майбутніх архітекторів на всіх етапах навчального процесу, від середньої школи до інститута.

В. Заболотний доклав значних зусиль для розвитку інституційної інфраструктури Академії. Під час його президентства, Академія архітектури УРСР стала важливим центром підготовки наукових кадрів, де проходила аспірантуру значна кількість молодих фахівців. Він активно пропагував результати наукових досліджень через публікації в місцевій пресі та видавництві академії, що сприяло поширенню знань про архітектурні новації. Ключові напрямки діяльності Академії, яку очолював В. Заболотний детально представлено на схемі № 2. Аналіз діяльності Академії архітектури УРСР за роки її функціонування з 1945 по 1956 роки детально викладено в довідці до опису 1 фонду 4802 від 1 вересня 1963 року, складеній головним ученим секретарем Академії будівництва і архітектури УРСР І. Літвіновим, де він зазначив: «Академія архітектури УРСР виконала низку актуальних наукових робіт в області містобудування, архітектури житлових і цивільних будівель, з удосконалення будівельних конструкцій і технології будівельного виробництва, пошуку нових ресурсів будівельних матеріалів і створення ефективних видів обладнання житлових і громадських будівель, а також з розробки методики типового проєктування, історії архітектури України та ін. Значна частина завершених робіт Академії була передана для практичного використання будівельними і проєктними організаціями у вигляді різних посібників, збірників, монографій, альбомів, інструкцій, вказівок та інших видань. З 1946 по 1952 рік видавався друкований орган “Вісник Академії архітектури УРСР”, перетворений надалі в журнал “Архітектура і будівництво”. Інститутами Академії систематично надавалася допомога виробничим організаціям; разом з ними розроблено та впроваджено низку дуже актуальних для будівництва робіт.

У ході розвитку наукової діяльності Академії розширювалося коло організацій, з якими вона була пов'язана, а саме: директивні організації республіки, міністерства і відомства, проєктні організації промислових підприємств, будівельні майданчики, науково-дослідні й навчальні інститути, бібліотеки, видавництва і т. д.

Структура Академії Будівництва і Архітектури УРСР на 1945 р.

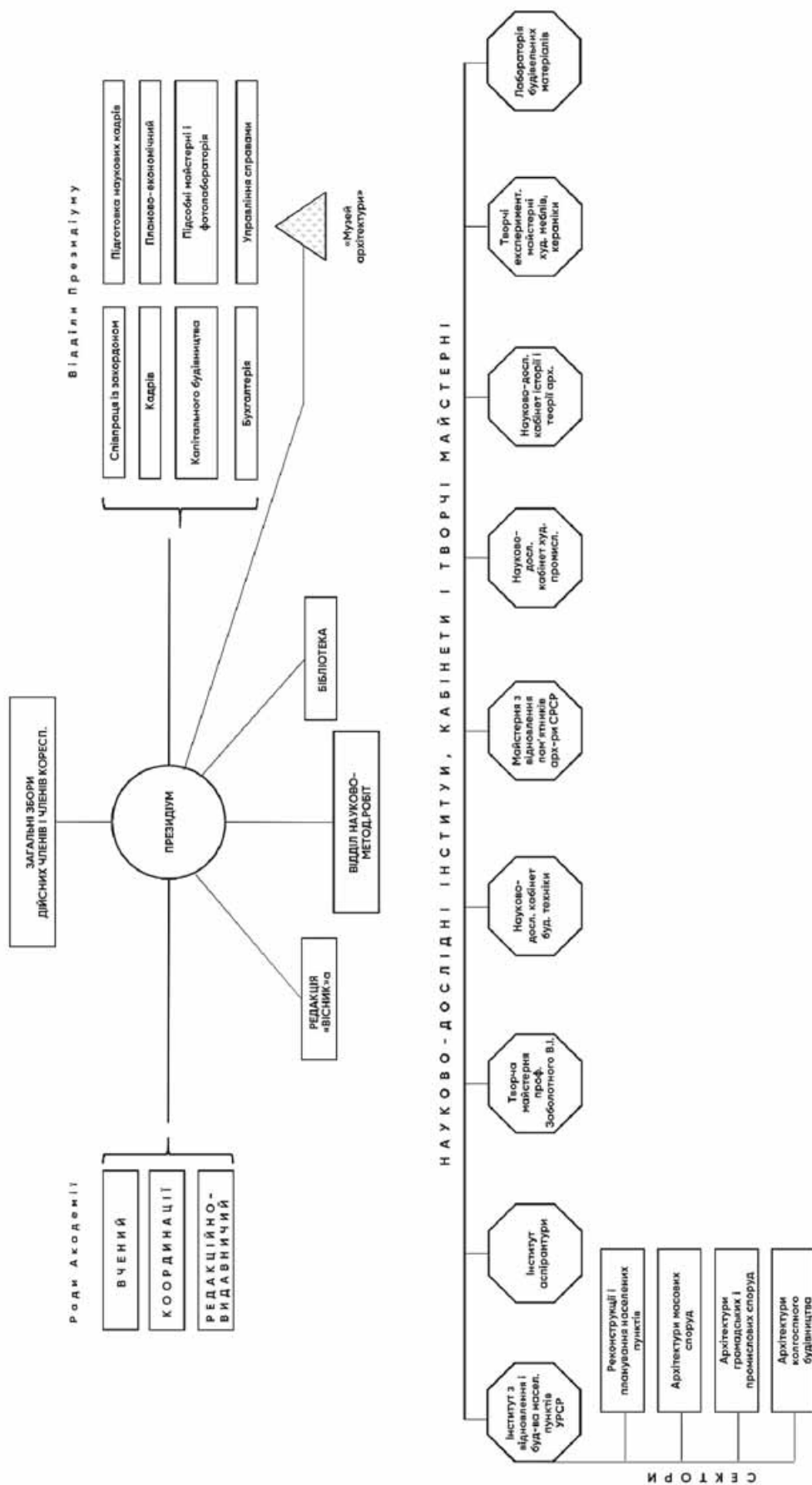

Схема № 2. Структура Академії архітектури УРСР на 1945 р.

Результати наукової діяльності Академії обговорювалися на наукових сесіях. Всього було проведено 15 наукових сесій, остання сесія Академії, присвячена питанням типового проєктування, відбулася в жовтні 1955 року. Президія Академії архітектури УРСР систематично організовувала широкі наукові наради з проблемних питань архітектури і будівництва, представники інститутів Академії виступали з доповідями на всесоюзних і республіканських нарадах з будівництва, що проводили різні відомства. Кількість кандидатів і докторів наук, які працювали в установах Академії, збільшилася з 16 в 1945 році до 79 в 1955 році, а штат наукових і науково-допоміжних співробітників – з 103 до 228 одиниць. Кількість аспірантів збільшилася з 7 в 1945 році до 45 в 1956 році. За 12 років закінчили аспірантуру 60 фахівців, з яких захистили дисертації 34 особи» [7, арк. 2–3].

Під керівництвом В. Заболотного Академія архітектури УРСР стала провідною установою в формуванні архітектурної політики країни. Його проєкти, такі як відновлення будівлі Верховної Ради і повоєнна відбудова Хрещатика отримали широке визнання, низка конкурсів, у яких він брав участь, підкреслювали високий професіоналізм. В. Заболотний також ініціював і реалізував проєкти, визнані кращими та нагороджені першими преміями на конкурсах із проєктування житлових будинків. Дані проєкти стали основою для подальшої розробки нових стандартів у житловому будівництві. Його внесок у розвиток архітектури в Україні у повоєнний період залишив вагомий слід в історії Академії та країни.

Але через 10 років функціонування Академії архітектури УРСР почалася її ліквідація, що проводилася одночасно з ліквідацією Академії архітектури СРСР, про що свідчать законодавчі акти.

23 серпня 1955 року вийшла постанова ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР № 1548 «Про заходи по дальшій індустріалізації, поліпшенню якості і зниженню вартості будівництва», в якій проаналізовано стан виконання «великої програми капітального будівництва», наведено позитивні результати програми за період 1946–1954 років і визначено недоліки при виконанні будівельних і, зокрема, оздоблювальних робіт, промислового виробництва «будівельних конструкцій, деталей і матеріалів», «використанні засобів механізації» при виконанні «важких і трудомістких робіт в будівництві», впровадженні нової техніки, користуванні застарілою нормативно-інструктивною базою тощо [30, арк. 14–14 зв.].

22 вересня 1955 року вийшла однойменна постанова ЦК КП України і Ради Міністрів УРСР № 1180 «Про заходи по дальшій індустріалізації, поліпшенню якості і зниженню вартості будівництва», в якій проаналізовано союзню постанову № 1548 і стан будівельної справи в Україні, визначено досягнення й недоліки й дано низку доручень міністерствам і відомствам УРСР, будівельним і проєктним організаціям, підприємствам промисловості будівельним організаціям, науково-дослідним установам і вищим навчальним закладам, «які проводять роботу в галузі будівництва» [30, арк. 14–18 зв.].

У п. 18 постанови № 1180 записано: «Створити при Державному комітеті УРСР в справах будівництва та архітектури Академію будівництва та архітектури УРСР. В зв'язку з цим ліквідувати Академію архітектури УРСР, передавши всі її інститути і заклади Академії будівництва та архітектури УРСР». У цьому ж пункті на Академію будівництва та архітектури УРСР покладено «розробку найважливіших наукових проблем у галузі будівництва, архітектури, застосування будівельних матеріалів та економіки будівництва; проведення науково-дослідних та експериментальних робіт по типізації будов і споруд та уніфікації будівельних конструкцій і виробів; координацію наукових робіт, які виконуються науковими організаціями та вищими технічними учбовими закладами, що працюють в галузі будівництва та архітектури; широку інформацію про радянський і зарубіжний досвід з будівництва і підготовку наукових кадрів вищої кваліфікації. Доручити Державному комітету Ради Міністрів УРСР в справах будівництва та архітектури подати в двомісячний строк Раді Міністрів УРСР пропозиції, зв'язані з створенням Академії будівництва та архітектури УРСР, зокрема про передачу до її складу окремих науково-дослідних інститутів та організацій міністерств і відомств, які проводять роботу в галузі будівництва, архітектури, виробництва будівельних матеріалів, виробів і конструкцій» [30, арк. 18 зв.].

26 вересня 1955 року вийшла постанова № 1184 «Питання організації Державного комітету Ради Міністрів УРСР в справах будівництва і архітектури», в п. 4 якої зазначено про передачу Державному комітету Ради Міністрів УРСР в справах будівництва і архітектури підприємств і організацій згідно з додатком [30, арк. 36], у додатку до постанови зазначено перелік підприємств і організацій, серед яких: колишня Академія архітектури Української РСР з інститутами і організаціями: Інститут містобудівництва; Інститут історії і теорії архітектури; Інститут архітектури споруд; Інститут монументального живопису і скульптури; Інститут художньої промисловості; Інститут будівельної техніки; Інститут будівельних матеріалів; Державний архітектурно-історичний заповідник «Софійський музей» (Київ); видавництво колишньої Академії архітектури УРСР; редакція журналу «Архітектура і будівництво»; Державний інститут проектування міст – «Діпроміст» з філіалами в м.м. Харкові, Львові, Одесі, Сімферополі; Державний інститут проектування «Київпроект»; Севастопольська міська архітектурна проектна контора «Севастопольміськпроект»; Республіканські науково-реставраційні виробничі майстерні з такими підвідомчими підприємствами: міжобласне управління № 1 (Київ); міжобласне управління № 2 (Львів); міжобласне управління № 3 (Чернігів); виробничо-промислові майстерні (Київ) [30, арк. 38].

Наочно структуру Академії демонструє наступна схема № 3.

Особливості діяльності президентів Академії

Основні напрямки діяльності

Президент: Комар Анатолій Миколайович

Роки правління: 1956–1959

Історичний етап: науково-технічна модернізація

Модернізація будівельної галузі

Комар орієнтувався на впровадження інноваційних технологій та наукових досягнень у сфері будівництва для підвищення його ефективності.

Використання новітніх технологій

Його стратегія акцентувалася на впровадженні передових технологій у виробництво будівельних матеріалів, конструкцій та проектуванні, що дозволяло досягати кращих результатів.

Заснування нових наукових інститутів

президент Академії ініціював створення спеціалізованих наукових інститутів, які забезпечували проведення досліджень у різних галузях будівництва та швидке реагування на потреби економіки.

Співпраця з будівельними організаціями

тісні зв'язки з промисловими партнерами дозволяли впроваджувати сучасні методи будівництва, підвищувати якість робіт та оптимізувати витрати.

Підтримка експериментальних заводів

Анатолій Миколайович сприяв розвитку експериментальних заводів, які виробляли і тестували нові будівельні матеріали, що забезпечувало постійний технологічний прогрес у галузі.

Розробка нових стандартів і норм

створення нових систематизованих стандартів і норм для будівельних матеріалів та технологій дозволило зробити галузь більш уніфікованою та організованою.

Масове житлове будівництво

підтримка комплексних проєктів масового житлового будівництва та організації міст-супутників, що сприяло розвитку інфраструктури та індустріалізації країни.

Схема № 3. Особливості діяльності президентів Академії.

Основні напрямки діяльності періоду 1956–1959 рр. Президент Комар Анатолій Миколайович

22 листопада 1955 року вийшла постанова ЦК КП України і Ради Міністрів УРСР № 1428 «Про усунення надмірностей у проектуванні та будівництві», в якій, зокрема, зазначено, що «колишня Академія архітектури УРСР (т. Заболотний) відірвалася від будівельної практики і виявилася неспроможною очолити науково-дослідну роботу в галузі будівництва і архітектури в республіці» [30, арк. 124]. й вказано «президенту колишньої Академії архітектури УРСР т. Заболотному на незадовільне керівництво ним науково-дослідною роботою в галузі архітектури та будівництва республіці» (пункт 10) [30, арк. 126].

29 листопада 1956 року Радою Міністрів УРСР прийнято постанову № 1423 «Питання організації Академії будівництва і архітектури УРСР», в якій зазначено про передачу галузевих науково-дослідних закладів і виробничих підприємств та їхніх приміщень до Академії будівництва і архітектури УРСР від Міністерства міського і сільського будівництва УРСР, Міністерства промисловості будівельних матеріалів УРСР, Міністерства будівництва підприємств вугільної промисловості УРСР, а також створення нових [31, арк. 219–220].

Пунктом 5 постанови встановлено «чисельність дійсних членів Академії будівництва і архітектури УРСР в кількості 20 чоловік і членів-кореспондентів Академії будівництва і архітектури УРСР в кількості 30 чоловік» і надано «звання дійсного члена Академії будівництва і архітектури Української РСР першого складу» науковцям: М. Буднікову, Г. Головку, А. Добровольському, В. Заболотному, Є. Катоніну, А. Комару, М. Леліченку, І. М. Литвинову, Б. Лобаєву, П. Непорожньому, Б. Приймаку, А. Сливинському, С. Фрайфельду [31, арк. 221].

У пункті 5 також зазначено: «Доручити голові Державному комітету Ради Міністрів УРСР в справах будівництва і архітектури т. Непорожньому провести в двотижневий строк загальні збори дійсних членів Академії будівництва і архітектури Української РСР першого складу для обрання президії і Академії, президента, двох віце-президентів, академіка-секретаря і п'яти членів президії Академії» [31, арк. 221].

3 грудня 1956 року відбулися загальні збори Академії будівництва і архітектури УРСР, на яких було обрано Президію й президента Академії. Інформацію про це зафіксовано в наказі Академії будівництва і архітектури УРСР від 06 грудня 1956 року № 1, підписаному президентом Академії будівництва і архітектури УРСР А. М. Комаром, що «відповідно до постанови Ради Міністрів УРСР від 29.11.1956 року № 1423, загальні збори дійсних членів Академії будівництва і архітектури УРСР, що відбулися 3 грудня 1956 року, обрали Президію Академії будівництва і архітектури УРСР в складі: Буднікова Михайла Сергійовича, Добровольського Анатолія Володимировича, Комара Анатолія Миколайовича, Літвінова Івана Михайловича, Непорожнього Петра Степановича» [34, арк. 227].

Анатолій Миколайович Комар (1909–1959) – другий президент Академії будівництва і архітектури УРСР запропонував стратегію розвитку, яка спрямовувалася на всебічну модернізацію будівельної галузі та підвищення її ефективності. У нього був чималий досвід адміністративної роботи, з 1944 року А. Комар керував відбудовою крупних металургійних заводів України, у 1952–1955 роках працював головним інженером і директором тресту «Дніпровськпромбуд».

Під час його керування Академією основні акценти були зроблені на впровадженні наукових досягнень у будівництво через використання новітніх технологій у створенні будівельних матеріалів, конструкцій та проектування. Важливим кроком стало заснування нових наукових інститутів, які спеціалізувалися на проведенні досліджень у різних галузях будівництва, що дозволяло швидше реагувати на актуальні потреби економіки та забезпечувати інноваційні рішення. Напрямки діяльності Академії в цей період наглядно представлено на схемі № 4.

Співпраця з будівельними організаціями також займала важливе місце в його стратегії розвитку будівельної галузі. Завдяки тісним зв'язкам із промисловими партнерами впроваджувалися передові методи будівництва, що значно покращувало якість робіт і сприяло оптимізації витрат. Варто відзначити підтримку експериментальних заводів, які виробляли та випробовували нові будівельні матеріали, забезпечуючи тим самим безперервний прогрес у технічному забезпеченні будівництва.

Одним із ключових напрямів стало створення нових стандартів і норм для будівельних матеріалів і технологій, що дозволило зробити будівельну галузь більш систематизованою і уніфікованою. Крім того, А. Комар активно підтримував роботу над комплексними проєктами, такими як масове житлове будівництво та організація міст-супутників, використовуючи місцеві ресурси, що сприяло індустріалізації та прискоренню розвитку інфраструктури.

26 жовтня 1959 року «після недовгої тяжкої хвороби» А. Комар раптово помер [1, с. 79].

Структура Академії Будівництва і Архітектури УРСР на 1955 р.

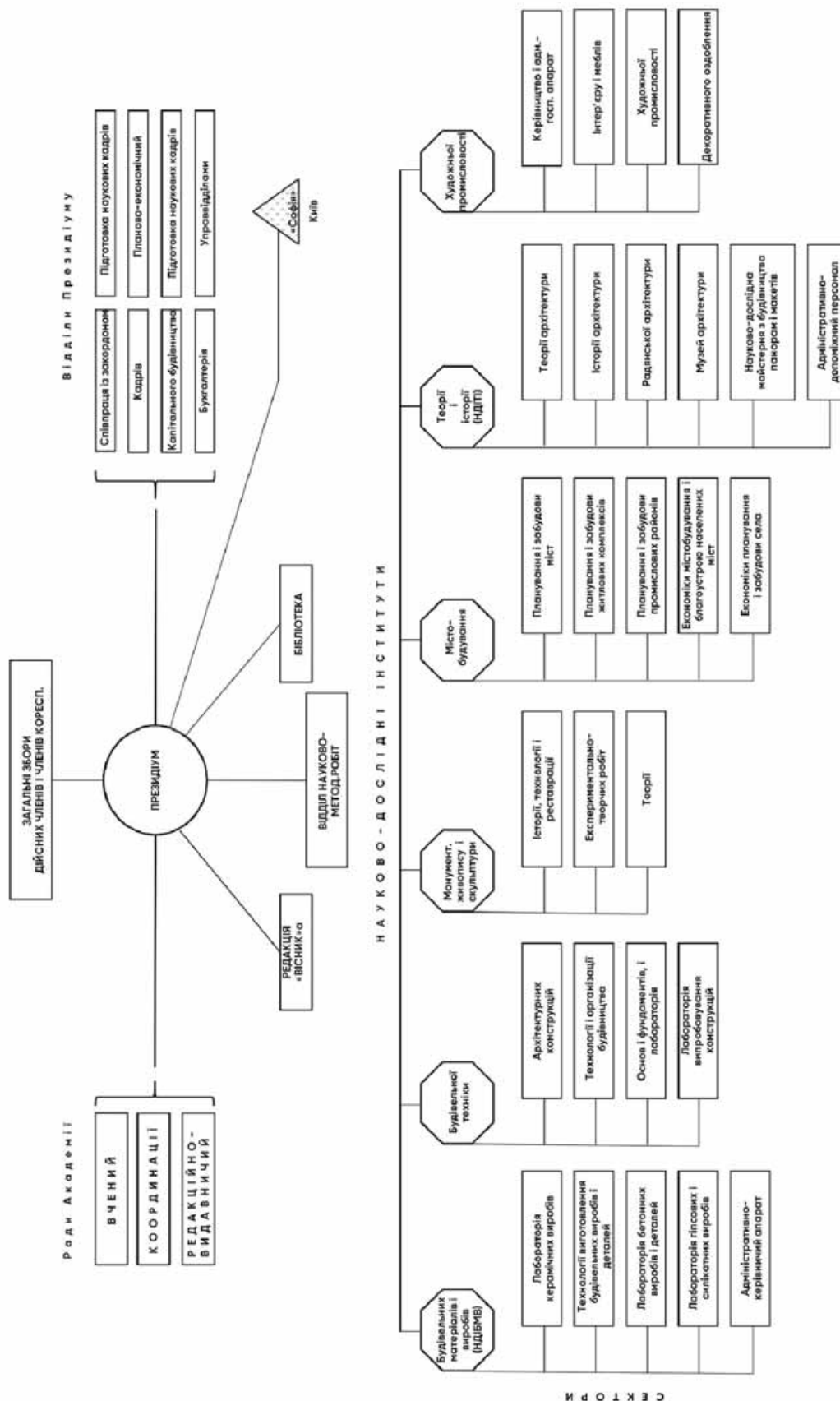

Схема № 4. Структура Академії будівництва і архітектури УРСР на 1955 р.

Весною, 11 березня 1960 року в Академії будівництва і архітектури УРСР відбулися загальні збори, на яких дообрано двох дійсних членів Академії – П. Бакуму, голову Держбуду УРСР, і П. Сліпченка, директора Науково-дослідного інституту організації і механізації будівельного виробництва, та обрано чотирьох членів Президії: П. Бакуму, В. Григор'єва, В. Єлізарова і П. Сліпченка [37, с. 72].

На засіданні Президії Академії будівництва і архітектури УРСР від 12 квітня 1960 року (протокол № 24) розглядалося питання «Про вибори президента Академії будівництва і архітектури Української РСР». Відповідно до постанови Президії відкритим голосуванням обрано «дійсного члена АБіА УРСР, члена Президії Академії тов. Бакуму Павла Федоровича президентом [35, арк. 170].

29 грудня 1961 року в Академії будівництва і архітектури УРСР відбулися загальні збори, на яких було обрано нову Президію АБіА УРСР у складі П. Бакуми, М. Буднікова, В. Григор'єва, А. Добровольського, В. Єлізарова, І. Літвінова й П. Сліпченка. На першому засіданні нового складу Президії Академії будівництва і архітектури УРСР, що відбулися 29 грудня президентом Академії обрано П. Бакуму, віце-президентами – П. Сліпченка і В. Єлізарова, головним ученим секретарем Президії Академії – І. Літвінова [41, с. 64].

Відбулися зміни в структурі Академії. Так, станом на 1 лютого 1961 року в структурі АБіА УРСР вміщено інформацію про те, що Відділ аспірантури при Президії Академії перейменовано на «Відділ підготовки наукових кадрів» [41, с. 69]. Структуру Академії на 1961 рік представлено на схемі № 5.

Особливості діяльності президентів Академії

Основні напрямки діяльності

Президент: Бакума Павло Федорович

Роки правління: 1960–1963

Історичний етап: індустріалізація будівництва та містобудування

Містобудування та індустріалізація будівництва

Академія зосередила свою увагу на модернізації міст і розвитку будівельної індустрії, відповідно до загальнодержавних пріоритетів післявоєнного відновлення.

Удосконалення методів проектування та будівництва

були розроблені та впроваджені нові методи проектування житлових і промислових об'єктів, зокрема типові проекти різноповерхових будівель для швидкого зростання міської інфраструктури.

Впровадження залізобетонних конструкцій

одним з ключових досягнень стало вдосконалення технологій масового виробництва залізобетонних конструкцій, особливо збірних і попередньо напружених, що прискорило темпи будівництва і зменшило його витрати.

Механізація та автоматизація будівельних процесів

під його керівництвом було впроваджено нові машини і механізми для автоматизації та механізації будівництва, що підвищило його ефективність.

Розвиток теоретичних основ архітектури

Академія активно працювала над поглибленням теоретичних знань в архітектурі та дослідженням українського народного мистецтва, зберігаючи культурну спадщину.

Міжнародна співпраця

Павло Федорович сприяв зміцненню міжнародних зв'язків Академії та обміну досвідом з іншими країнами, що дозволило впроваджувати світові досягнення у вітчизняне будівництво.

Формування сучасного образу українських міст

завдяки активному впровадженню нових технологій та матеріалів було закладено основи для створення сучасних міст та подальшого розвитку архітектури в Україні.

Схема № 5. Особливості діяльності президентів Академії.

Основні напрямки діяльності періоду 1960–1963 рр. Президент Бакума Павло Федорович

У період керівництва П. Бакумою (1911–1987) Академією будівництва і архітектури УРСР значна увага приділялася до містобудування й індустріалізації будівництва, що відображало загальнодержавні пріоритети повоєнного відновлення та модернізації. Під його керівництвом Академія активно працювала над удосконаленням методів проектування та будівництва як житлових, так і промислових об'єктів. Впровадження типових проектів житлових і громадських будівель різної поверховості мало на меті забезпечити швидке та економічне зростання міської інфраструктури.

Одним із ключових досягнень цього періоду стала робота над вдосконаленням залізобетонних конструкцій і технологій їхнього масового виробництва. Особлива увага приділялася великим збірним і попередньо напруженим залізобетонним конструкціям, які стали основою для потокового будівництва. Це дозволило значно прискорити темпи будівництва, зменшити вагу будівель і знизити загальні витрати. Крім того, Академія працювала над індустріалізацією будівництва, впроваджуючи нові машини та механізми, що сприяло механізації та автоматизації будівельного процесу.

У цей період Академія будівництва і архітектури УРСР зробила вагомий внесок у розвиток теоретичних основ архітектури та вивчення українського народного мистецтва, що підкреслювало її роль у збереженні культурної спадщини. Крім того, було активізовано зарубіжні зв'язки та обмін досвідом, що допомогло впровадити передові світові досягнення у вітчизняну архітектуру та будівництво. Також цей період став важливим етапом індустріалізації будівництва та містобудування, оскільки акцентувалася увага не лише на відновленні зруйнованого житлового фонду, а й на модернізації архітектурного середовища. Під керівництвом П. Бакуми активно впроваджувалися нові технології та матеріали, що сприяло підвищенню ефективності будівництва. Це призвело до формування сучасного обличчя українських міст і заклало основи для подальшого розвитку архітектури в Україні. Діяльність Академії під керівництвом П. Бакуми представлено на схемі № 6.

Незважаючи на колосальний розмах діяльності Академії будівництва і архітектури УРСР, змінилася політична обстановка і в 1963 році відбулася ліквідація Академії. Спочатку Радою Міністрів СРСР 6 серпня 1963 року видано постанову № 853 «Про Академію будівництва і архітектури СРСР і Академію будівництва і архітектури Української РСР», якою було прийнято рішення про ліквідацію обох галузевих академій, яке обґрунтовувалося «перебудовою управління будівництвом, утворенням союзно-республіканського Державного комітету в справах будівництва СРСР і підвідомчих йому державних галузевих комітетів, покладенням на них відповідальності за здійснення єдиної технічної політики в галузі будівництва і з метою підвищення ефективності науково-дослідних робіт у проектуванні та будівництві» [29, арк. 261].

На виконання постанови Ради Міністрів СРСР № 853 Радою Міністрів УРСР прийнято постанову від 24 серпня 1963 р. № 962 «Про Академію будівництва і архітектури Української РСР», в якій зазначено про ліквідацію Академії будівництва і архітектури УРСР у зв'язку з цим: «передати Держбуду СРСР, Держбуду УРСР і Державному комітету по цивільному будівництву і архітектурі при Держбуді СРСР науково-дослідні інститути та організації ліквідовуваної Академії будівництва і архітектури УРСР разом з експериментально-виробничими базами, лабораторіями та устаткуванням, що їм належить, перелічені в додатку № 1» [29, арк. 265].

Характеристику діяльності Академії будівництва і архітектури УРСР за роки її функціонування (листопад 1956 – вересень 1963) вміщено в «Довідці про Академію будівництва і архітектури Української РСР з 1943 по 1963 р.», де зокрема, зазначено: «Академія брала участь в розробці типових проектів житлових і цивільних будівель; здійснювала й вивчала дослідне будівництво, проводила експериментальні роботи, брала участь у розробці стандартів, норм і технічних умов; проводила наукову експертизу, надавала науково-технічну консультацію й допомогу державним і громадським організаціям; брала участь у роботі з охорони й реставрації історичних пам'яток архітектури» [7, арк. 9].

Крім того, Академія «здійснювала широкі контакти з зарубіжними науково-дослідними, проектними й виробничими організаціями з будівництва. Низка результатів наукових робіт Академії експонувалася на міжнародних виставках у Брюсселі, Марселі, Нью-Йорку й інших зарубіжних містах. Щороку збільшувалися валютні замовлення іноземних організацій на виконання Академією різних досліджень і на придбання розроблених приладів (і, зокрема, на прилади польових лабораторій для дослідження будівельних властивостей ґрунтів, що експонувалися в понад 50 різних країн)» [7, арк. 10].

Майже тридцять років, до незалежності України довелося чекати науковцям, які починали свій професійний шлях спочатку в Академії архітектури УРСР, згодом в Академії будівництва і архітектури УРСР на відродження Академії. За ініціативою провідних фахівців співробітників науково-дослідних і проектних інститутів – НДІТІАМ, КиївЗДНІЕП, КиївНДПмістобудування, ДПРОМісто, а також закладів вищої освіти на установчих зборах, що відбулися 14 лютого 1992 року Українська Академія Архітектури, була відроджена.

При підтримці АН України 23 квітня 1992 року Академія була зареєстрована як громадська організація «з обов'язками правонаступниці Академії архітектури УРСР та Академії будівництва й архітектури УРСР, що існувала у 1945–1963 рр.» [43, с. 4]. Основною метою відродженої Академії стало добровільне об'єднання на громадських засадах фахівців найвищого гатунку з метою вирішення проблем розвитку архітектури в нових соціальних умовах, відродження престижу професії і спрямування зусиль на створення гармонійного життєвого середовища [4, с. 3].

Новостворена Академія активно включилася в наукову, законодавчу, нормотворчу діяльність, спрямовану на розвиток національної архітектури, розвинення міжнародних зв'язків і співпраці в сфері архітектурної та містобудівної діяльності. Незважаючи на складні умови, пов'язані з відсутністю матеріально-технічної бази та державної підтримки, діяльність Академії була спрямована на збереження науково-творчого потенціалу.

Президентом УАА було обрано академіка Валентина Григоровича Штолька (1931–2020). Він активно боровся за надання державного статусу Академії та впровадження радикальних реформ у будівельній галузі, що допомогло б уникнути інтелектуальної залежності від розвинених країн і забезпечити розвиток української архітектурно-будівельної науки.

В. Штолько – видатний учений і архітектор присвятив значну частину своєї наукової діяльності розвитку споруд з висячим покриттям. Його наукові інтереси та досягнення в цій галузі знайшли відображення у кандидатській та докторській дисертаціях, а також у численних публікаціях, де він висвітлював актуальні проблеми архітектурно-будівельної галузі в Україні. У своїх роботах тодішній президент Академії детально аналізував розвиток сучасного містобудування, розглядаючи як технічні, так і культурні аспекти, що сприяли вирішенню ключових викликів у будівництві. На схемі № 7 представлено напрямки діяльності Академії.

Особливості діяльності президентів Академії

Основні напрямки діяльності

Президент: Штолько Валентин Григорович

Роки правління: 1992–2020

Історичний етап: відродження Академії

Дослідження споруд із висячим покриттям

Штолько присвятив значну частину наукової роботи вдосконаленню та впровадженню технологій споруд з висячим покриттям, що було темою його кандидатської та докторської дисертацій.

Вивчення сучасного містобудування

Він детально аналізував розвиток міст, приділяючи увагу як технічним аспектам будівництва, так і культурним чинникам, що впливали на архітектурну естетику та зручність міського середовища.

Публікаційна діяльність

Валентин Григорович активно публікував свої дослідження та висвітлював актуальні проблеми архітектури й будівництва в Україні, що сприяло поширенню новітніх ідей та технологій у галузі.

Педагогічна діяльність

Як викладач у провідних вишах України (Київський національний університет будівництва та архітектури, Національний авіаційний університет та Український гуманітарний інститут), Штолько підготував нове покоління архітекторів і будівельників, формуючи професійну еліту у сфері будівництва.

Відродження Української академії архітектури

У 1990-х роках він відіграв ключову роль у відновленні Української академії архітектури та Академії будівництва України, незважаючи на матеріальні труднощі та відсутність державної підтримки.

Збереження науково-творчого потенціалу
президент Академії доклав значних зусиль до збереження інтелектуального та творчого потенціалу української архітектурної науки в умовах обмежених ресурсів.

Боротьба за державний статус Академії

Він активно виступав за надання Українській академії архітектури державного статусу та впровадження реформ у будівельній галузі, що забезпечило б незалежність і розвиток української архітектурної науки.

Інноваційний розвиток архітектури

Завдяки його роботі були закладені основи для інноваційного розвитку архітектурно-будівельної науки, що сприяло посиленню позицій України на міжнародній арені.

Схема № 7. Особливості діяльності президентів Академії.

Основні напрямки діяльності періоду 1992–2020 рр. Президент Штолько Валентин Григорович

Поряд з науковою діяльністю, Валентин Григорович був активним педагогом. Він готував нове покоління фахівців у провідних закладах вищої освіти України, таких як Київський національний університет будівництва та архітектури, Національний авіаційний університет та Український гуманітарний інститут. Його вклад у навчальний процес сприяв розвитку кваліфікованих кадрів у сфері архітектури та будівництва, які пізніше стали провідними спеціалістами у своїй галузі.

З 1996 року УАА за вагомий внесок у вирішенні важливих проблем розвитку архітектури і містобудування, органами державної влади були надані повноваження головного науково-творчого, методичного і координаційного центру архітектурно-містобудівної галузі України. У цей час на платформі проведення науково-практичних зібрань, конференцій було багато зроблено в справі популяризації архітектурно-містобудівної діяльності в Україні, її історії, передових напрямів розвитку сучасної архітектурної теорії і практики.

Декілька разів на підставі Загальних зборів В. Штолько звертався до президента України та уряду з пропозиціями щодо «реформування архітектурно-містобудівного комплексу, концентрації зусиль наявних спеціалістів на розв'язання актуальних проблем розвитку вітчизняного зодчества і надання Академії державного статусу вищої науково-творчої, координаційної і методичної організації України по архітектурі та містобудуванню», але, на жаль, на звернення відповіді не було [4, с. 10].

Даючи оцінку діяльності Академії за п'ятнадцять років після відновлення, сам Валентин Григорович виділяв три ключових етапи: перший (1992–1995) – активний початок діяльності, проведення незалежних конкурсів (конкурс на реконструкцію центральної зони Києва, Подолу), розробка «Національної програми розвитку української архітектури», прийнятий Верховною Радою і затверджений Президентом України Закон «Про архітектурну діяльність».

Другий етап (1995–2000) – здійснення багатьох науково-дослідних і проєктних робіт, серед найважливіших: державна програма забезпечення громадян житлом, державна програма реконструкції житлових будинків перших масових серій, розробка «Концепції сталого розвитку населених пунктів» і відповідних законодавчих актів.

Третій (2001–2006) – розроблення проєктів інвестиційно привабливих проєктів. Серед головних робіт цього етапу – схема розміщення висотних будівель і споруд у Києві до 2020 р. з проєктними пропозиціями. [43, с. 5; 36, с. 20].

Четвертий період розпочався 2007 року, що спочатку припав на політичну ситуацію в країні, потім додалася економічна світова фінансова криза 2008 року, що вкупі призвело до негативних наслідків (неврегульована забудова, припинення державного фінансування об'єктів будівництва, розвал і банкрутство науково-дослідних інститутів).

Така байдужість до пріоритетних і стратегічних завдань реформування архітектурно-будівельної діяльності, з пропозиціями якої неодноразово виступали академіки та члени-кореспонденти УАА призвели до повної неможливості проведення фундаментальних наукових досліджень за підтримки державного фінансування, втрати цінного наукового кадрового потенціалу. Майже впродовж 2010-х років діяльність Академії стихла.

Тільки через 10 років, 14 вересня 2021 року в Київському національному університеті будівництва і архітектури відбулися Загальні збори Української академії архітектури, на яких шляхом таємного голосування президентом Академії було обрано лауреата Державної премії України в галузі архітектури, народного архітектора України, доктора архітектури, завідувача кафедри основ архітектури та архітектурного проєктування КНУБА, професора Олега Семеновича Слєпцова.

Серед першочергових завдань стала перереєстрація громадської організації «Українська Академія Архітектури», оновлення Статуту, з урахуванням сучасних нормативно-правових вимог. Це конкретизувало правовий статус УАА, реорганізацію структури, складу, процедури набуття членства, регламентні умови організаційної діяльності УАА, тощо. Це дозволило підвищити ефективність діяльності і координаційну структуру УАА. Було оновлено регіональні представництва, що стали підґрунтям для стратегічного планування та реалізації ініціатив, спрямованих на розвиток і відновлення архітектурної діяльності в Україні. УАА постійно поповнюється новими членами (члени-кореспонденти, колективні члени) [40, с. 10]. Напрямки діяльності та перспективи УАА наглядно проілюстровано на схемі № 8.

Особливості діяльності президентів Академії

Основні напрямки діяльності

Президент: Слєпцов Олег Семенович

Роки правління: 2021–сьогодення

Історичний етап: сучасність, розвиток в умовах війни

Оновлення Статуту та організаційні реформи

під керівництвом Слєпцова відбувається актуалізація Статуту Академії, вибори президії та керівників відділень, а також залучення нових членів до її лав.

Розвиток комунікаційних платформ

одним із пріоритетів є створення вебресурсів і відновлення випуску «Вісника Української академії архітектури», що сприяє інформуванню наукової спільноти та спеціалістів.

Міжнародна співпраця

Олег Семенович активно інтегрує Академію у світовий архітектурний простір через меморандуми з іноземними установами та створення представництв Академії за кордоном. Він залучає іноземних інвесторів до реставраційних проєктів в Україні.

Відновлення архітектурних пам'яток

Слєпцов координує роботи з відновлення архітектурних пам'яток, зруйнованих під час війни, активно залучаючи міжнародні ресурси та підтримуючи реставраційні ініціативи.

Науково-практична діяльність та популяризація

президент Академії заохочує проведення конференцій, студентських конкурсів та видавничої діяльності, спрямованої на популяризацію діяльності Академії.

Збереження культурної спадщини

під його керівництвом Академія бере участь у проєктах, спрямованих на збереження та реставрацію української архітектурної спадщини, що є важливим завданням для національної ідентичності.

Відновлення зруйнованих міст та сіл

Академія, продовжуючи традиції своїх попередників, бере активну участь у відбудові інфраструктури України, закладаючи основи для сучасного розвитку міст.

Схема № 8. Особливості діяльності президентів Академії.

Основні напрямки діяльності періоду 2021–сьогодення. Президент Слєпцов Олег Семенович

Для відновлення національної архітектурної спадщини України здійснюються комплекс заходів із встановлення, зміцнення та розширення міжнародних зв'язків з провідними архітектурно-будівельними фірмами, науково-дослідними організаціями та освітніми закладами різних країн (Данія, Ізраїль, Грузія, Кіпр, Узбекистан, Японія). Постійно йде розвиток активної співпраці УАА з державними і громадськими науковими, мистецькими і навчальними установами і організаціями, серед яких Національна академія наук України, Національна академія наук Грузії, Національна спілка архітекторів України, Національна спілка архітекторів Грузії, Академія мистецтв України, Академія Будівництва України, Національна спілка художників України, провідні архітектурно-будівельні заклади вищої освіти, національні і обласні заповідники країни, творчі спілки, органи державної влади та управління. [40, с. 16]. Серед наукових установ зазначено ДНАББ ім. В. Г. Заболотного, яка вже 80 років є потужною науковою джерельною базою для багатьох поколінь архітекторів і будівельників.

Сьогодні, на замовлення державних установ проводяться комплекс заходів із виконання проєктних пропозицій по відновленню зруйнованих об'єктів у постраждалих від війни регіонах України.

УАА відіграє провідну роль в інформаційному супроводі та освітній діяльності під час війни, здійснює підготовку студентських конкурсів на актуальні для країни теми. Для популяризації суспільної діяльності УАА, взаємодії з громадкістю створюються інформаційно-документальні фільми, що поширюються через соціальні мережі [40, с. 40; 49].

Збереження архітектурної спадщини – пріоритетний напрям діяльності УАА, члени якої регулярно здійснюють моніторинг технічного стану понівечених війною українських міст і пам'яток архітектури, розробляють шляхи щодо повоєнного відновлення зруйнованих територій, створюють інформаційну базу даних, що стане основою для планування обсягів майбутніх відновлювальних робіт [40, с. 45, 48]. Узагальнююча наступна схема № 9 наочно демонструє етапи діяльності УАА від утворення дотепер.

Основні історичні етапи розвитку Української Академії Архітектури та її президенти

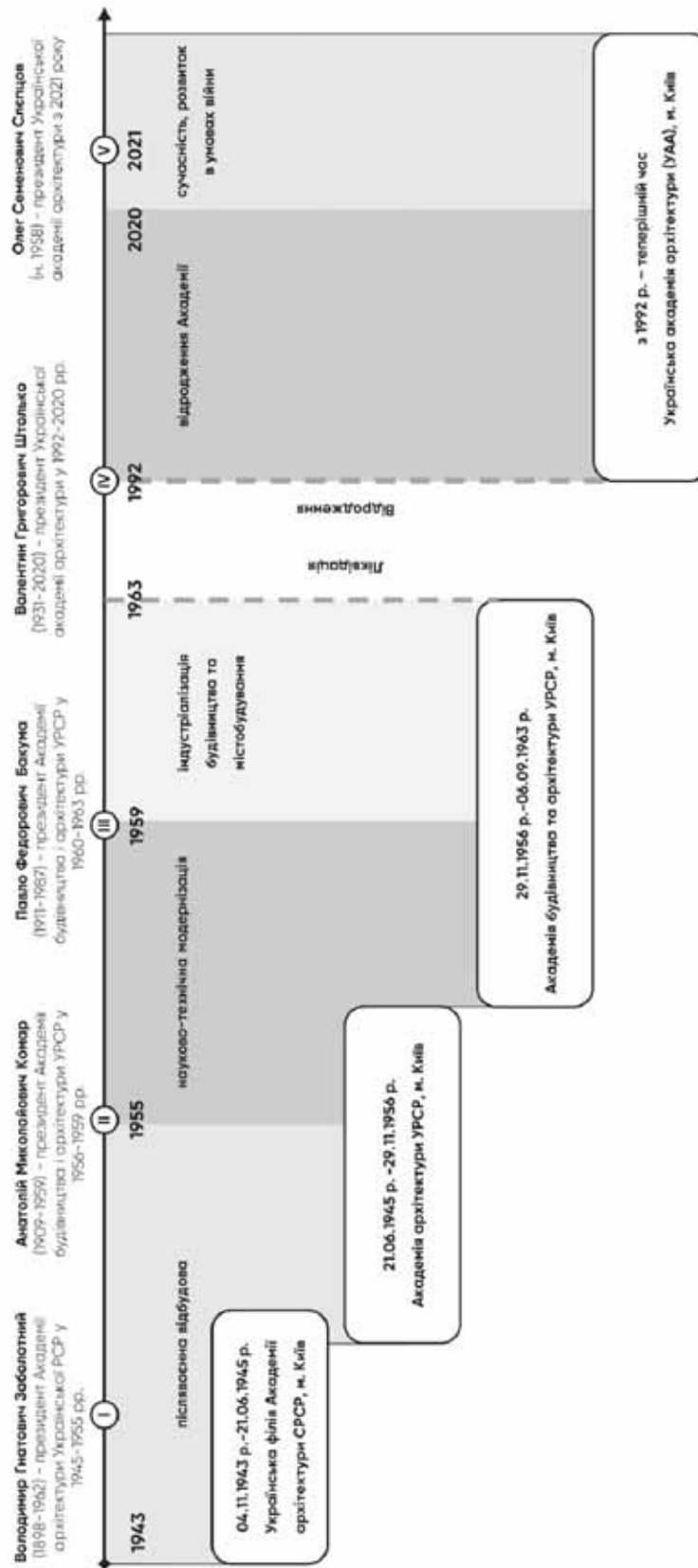

Схема № 9. Основні історичні етапи розвитку Української Академії Архітектури та її президенти

Висновки. Представлений масив архівних документів неповний. Ґрунтовного дослідження потребують архівні документи фонду 4802 «Академія будівництва та архітектури УРСР, м. Київ» про науково-технічні звіти інститутів за 1944–1963 роки Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України, фонду 4906 «Державний комітет України у справах містобудування і архітектури (Держкоммістобудування), м. Київ» Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України, фонду 640 «Спілки архітекторів України за 1936–1938, 1942–1972 роки» Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва України. У зазначених архівних фондах міститься інформація, що перегукується з тими завданнями сьогодення, які повстали перед архітекторами в складні роки після Другої світової війни. Це – важливі напрацювання з питань відбудови, відновлення архітектурних пам'яток, збереження архітектурної спадщини.

У післявоєнний період вже сучасної історії значущим стане консолідований підхід у питаннях відбудови, проєктування, реконструкції, реставрації й реновації будівель, споруд і територій, величезного значення матимуть досягнення й надбання попередніх фахівців у галузі архітектури, будівництва та містобудування.

Список джерел:

- [1] Анатолій Миколайович Комар. Вісник Академії будівництва і архітектури УРСР. 1959. № 4. С. 79.
- [2] Архітектор В. Г. Заболотний: біобібліографічний портрет (1898–1962): бібліогр. покажч. Київ, 2016. 207 с.
- [3] Вечерський В. Роль академії в дослідженні історії української архітектури. Українська академія мистецтва: дослід. та наук.-метод. пр. Вип. 9. Київ: НАОМА, 2002. С. 129–135.
- [4] Вісник Української академії архітектури. Вип. 1 (7): Ювілейний. Київ, 2002. 142 с.
- [5] Войцехівська Г. Володимир Гнатович Заболотний, президент Академії Архітектури УРСР: до 50-річчя пам'яті. Наталія Борисівна Чмутіна: життєвий та творчий шлях архітектора. Київ: Адеф-Україна, 2012. С. 45–60.
- [6] Грачова Л. Архітектор Володимир Гнатович Заболотний. Київ: Будівельник, 1967. 44 с.
- [7] Довідка про Академію будівництва і архітектури Української РСР з 1943 по 1963 р. ЦДАВО України. Ф. 4802. Оп. 1.
- [8] Доповіді дійсного члена Академії архітектури УРСР і СРСР – професора Заболотного В. Г. – про постановку архітектурної освіти в ВНЗ України. ЦДАВО України. Ф. 4802. Оп. 1. Спр. 640. 41 арк.
- [9] Доповідні записки ЦК КПУ про організацію Академії архітектури та відрядження. ЦДАВО України. Ф. 4802. Оп. 1. Спр. 614. 41 арк.
- [10] Ежов В. Полвека глазами архитектора. Киев, 2001. 304 с.
- [11] Ерофалов-Пилипчак Б. Архитектура советского Киева. Киев: Изд. Дом А+С, 2010. 640 с.
- [12] Жежерин Б. Институтские годы. Сучасні проблеми архітектури та містобудування: наук.-техн. зб. 8(спец): Архітектурна школа КІБІ-КНУБА. До 70-річчя діяльності. Київ: КНУБА. 2000. С. 40–49.
- [13] З історії Української Академії архітектури: дод. до щоріч. «Архітектурна спадщина України». Київ, 1995. 119 с.
- [14] Звіт про роботу Українського філіалу Академії Архітектури СРСР в 1944 році. ЦДАВО України. Ф. 4802. Оп. 1. Спр. 3. 16 арк.
- [15] Кілессо С. Володимир Заболотний – зодчий, вчений, педагог. Будівництво України. Київ, 2008. № 5. С. 28–29.
- [16] Куцевич В. Формування архітектурної школи. Історія, традиції, сучасність: монографія. Київ: Ліра-К. 2018. 215 с.
- [17] Куцевич В. Багатогранність творчості В. Г. Заболотного (до 120-річчя з дня народження). Українська академія мистецтва : дослід. та наук.-метод. пр. Вип. 28. Київ, 2019. С. 23–32.
- [18] Листування з Академією архітектури СРСР і Академією Наук УРСР про організацію філіалу Академії архітектури в Україні. ЦДАВО України. Ф. 4802. Оп. 1. Спр. 603. 89 с.

- [19] Листування з ЦККП України та РНК УРСР про організаційну роботу філії Академії. ЦДАВО України. Ф. 4802. Оп. 1. Спр. 602. 110 с.
- [20] Мазніченко О. Заболотний як предтеча «Школи Чмутіної». Наталія Борисівна Чмутіна: життєвий та творчий шлях архітектора. Київ: Адеф-Україна, 2012. С. 61–62.
- [21] Марковський А. Архітектура Києва 1920–1930-х років у світовому контексті. Автореф. дис. Нац. акад. мистецтва і архітектури. Київ, 2014. 20 с.
- [22] Марковський А. Творчий доробок Володимира Заболотного в архітектурі Києва 1930-х років. Сучасні проблеми архітектури та містобудування: наук.-техн. зб. Вип. 36. Київ, 2014. С. 127–136.
- [23] Матеріали до доповіді ЦК КП України про організацію, кадри, матеріально-технічну базу і наукову діяльність Академії архітектури Української РСР за 1945–1952 роки. ЦДАВО України. Ф. 4802. Оп. 1. Спр. 197. 156 с.
- [24] Мойсеєнко З. Видатний зодчий, організатор науки, педагог (до 100-річчя від дня народження В. Г. Заболотного). Вип. 5. Українська академія мистецтва. Київ, 1998. С. 162–167.
- [25] Набок Л. Художня колекція музею Володимира Заболотного в Переяславі. Музейна справа та музейна політика в Україні ХХ століття: зб. наук. пр. Київ, 2004. С. 183–186.
- [26] Накази по Українському філіалу Академії архітектури УРСР. ЦДАВО України. Ф. 4802. Оп. 1. Спр. 601. 136 с.
- [27] Некрасов, В., Гасовський П. В. Г. Заболотний. Київ: Мистецтво, 1947. 39 с.
- [28] Постанови Ради Народних Комісарів УРСР. Оригінали. ЦДАВО України. Ф. Р-2. Оп. 7. Т. II. Спр. 973. 128 с.
- [29] Постанови та розпорядження Ради Міністрів СРСР та Української РСР. ЦДАВО України. Ф. 4802. Оп. 1. Спр. 570. Т. 3. 271 с.
- [30] Постанови та розпорядження Ради Міністрів Української РСР за 1955 рік. ЦДАВО України. Ф. 4802. Оп. 1. Спр. 274. Т. 4. 246 с.
- [31] Постанови та розпорядження Ради Міністрів Української РСР і ЦК КП(б) України. ЦДАВО України. Ф. 4802. Оп. 1. Спр. 310. Т. 2. 253 с.
- [32] Постанови та розпорядження Ради Народних Комісарів Української РСР і ЦК КП(б)У за 1945 рік. ЦДАВО України. Ф. 4802. Оп. 1. Спр. 4. 168 с.
- [33] Про організацію Академії архітектури УРСР: постанова РНК СРСР від 18 квіт. 1945 р. № 793. Вісник Академії архітектури УРСР. 1946. № 1.
- [34] Протоколи засідань Президії Академії будівництва і архітектури Української РСР. ЦДАВО України. Ф. 4802. Оп. 1. Спр. 311. 241 с.
- [35] Протоколи засідань Президії Академії будівництва і архітектури Української РСР. ЦДАВО України. Ф. 4802. Оп. 1. Спр. 455. Т. 1. 211 с.
- [36] Пучков А. Українська академія архітектури: історія, набутки і втрати, сподівання й перспективи. До історії функціонування Академії у 1945–2021 роках. Містобудування та територіальне планування: наук.-техн. зб. Київ, 2021. Вип. 78. С. 7–30.
- [37] Річні загальні збори Академії будівництва і архітектури УРСР. Вісник Академії будівництва і архітектури УРСР. 1960. № 2. С. 72.
- [38] Світла Н. В. Г. Заболотний – фундатор Наукової бібліотеки Академії архітектури УРСР. Будівництво України. № 5. Київ, 2018. С. 25–27.
- [39] Слепцов О. 80 років Української Академії Архітектури. Київ: Вид. дім А+С, 2024. № 3–4. С. 118–131.
- [40] Слепцов О. Діяльність Української академії архітектури 2021–2024 рр. Стан і перспективи. Київ: А+С, 2024. 60 с.
- [41] Структура Академії будівництва і архітектури УРСР. Вісник Академії будівництва і архітектури УРСР. 1962. № 1.
- [42] Тимошенко О. Академік В. Г. Заболотний – видатний архітектор-практик, вчений, педагог. Сучасні проблеми архітектури та містобудування: наук.-техн. зб. 14. Київ, 2005. С. 99–109.
- [43] Українська академія архітектури: персонал. склад. Київ: А+С, 2007. 152 с.

[44] Чепелик В. Перший президент Академії архітектури України Володимир Гнатович Заболотний (1898–1962). Вісник Української академії архітектури. Вип. 3. Київ, 1996. С. 15–18.

[45] Яблонський Д., Чмутіна Н., Грачова Л. Життя та діяльність Володимира Гнатовича Заболотного – президента Академії архітектури УРСР. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Львів, 2003. № 486. С. 97–106.

[46] Яблонський Д. Перші кроки Академії архітектури УРСР. З історії Української Академії архітектури: додаток до щорічника «Архітектурна спадщина України». Київ, 1995. С. 8–13.

[47] Ясиевич В. Мастер советской архитектуры, организатор науки, творческая личность: к 90-летию В. И. Заболотного. Строительство и архитектура. 1989. № 5. С. 24–26.

[48] Sleptsov O., Chegusova Z. The Ukrainian Academy of Architecture in the face of contemporary challenges – celebrating 80 years since its founding. Architectural Studies. International Journal about Architecture. 2024, volume 10, № 2. P. 9–14.

[49] Перелік інформаційно-документальних фільмів:

Презентація книги "Віктор Чепелик: архітектор / дослідник / педагог" / Олег Сlepцов // YouTube. Дата оновлення: 07.09.2021. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=6xZo8W58GTE>

Українська Академія Архітектури. Загальні збори 14 вересня 2021р. / Олег Сlepцов // YouTube. Дата оновлення: 15.09.2021. URL: https://www.youtube.com/watch?v=IuzJks9N_FI

Заклали капсулу. Новий храм / Телекомпанія М-студіо // YouTube. Дата оновлення: 28.09.2021. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=aW4fyAfaQPQ>

Перший собор ПЦУ збудують на Закарпатті / Суспільне Ужгород // YouTube. Дата оновлення: 28.09.2021.

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=gVR-D4XYDuw>

В Ужгороді будують перший храм ПЦУ / Tv21 Унгвар // YouTube. Дата оновлення: 29.09.2021. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=xxCZoTnD84o>

Олег Сlepцов: інтерв'ю СпасТВ Україна / Олег Сlepцов // YouTube. Дата оновлення: 16.11.2021. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=h92hLcysbU8>

Привітання з Новим 2022 роком від Олега Сlepцова / Олег Сlepцов // YouTube. Дата оновлення: 27.12.2021. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=5mxBxuC6PLo>

Congratulatory speech by Oleg Sleptsov, a visiting professor and Head of the Chair of the HIT / Олег Сlepцов // YouTube. Дата оновлення: 28.12.2021. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=I1MxFdJHLwA>

Кафедра Основ архітектури та архітектурного проектування / Олег Сlepцов // YouTube. Дата оновлення: 18.01.2022. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=pYto-RMNmG0>

Науково проектному архітектурному бюро ЛІЦЕНЗІАРХ 30 років / Олег Сlepцов // YouTube. Дата оновлення: 21.04.2022. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=iA67TL7nB-U>

ВОЛОДИМИР МЕЛЬНИЧЕНКО в сучасній світовій культурі до 90 річчя з дня народження / Олег Сlepцов // YouTube. Дата оновлення: 03.05.2022. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=vPSH2KM7zFU>

Микола Дьомін: зодчий / містобудівник / науковець / Олег Сlepцов // YouTube. Дата оновлення: 14.07.2022. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=593MeMuxUOA>

Історичні етапи розвитку Української академії архітектури (УАА) / Олег Сlepцов // YouTube. Дата оновлення: 16.07.2022. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=DoOneVFwBnY>

Навігатор в світі знань – Державна наукова архітектурно-будівельна бібліотека імені В. Г. Заболотного / Олег Сlepцов // YouTube. Дата оновлення: 09.08.2022. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=d2mOfK6mRMU>

Oleg SLEPTSOV – Architect | Artist | Musician / Олег Сlepцов // YouTube. Дата оновлення: 15.09.2022. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Nc9ipZqyhso>

Мелодии украинской души DAVINZON Radio 620AM New York City / Олег Сlepцов // YouTube. Дата оновлення: 08.02.2023. URL: https://www.youtube.com/watch?v=7Yf_cbW27L4

THE SCALE OF WAR DESTRUCTION OF CULTURAL BUILDINGS IN UKRAINE / Олег Сlepцов // YouTube. Дата оновлення: 19.04.2023. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=osn0OJ020Sk>

Встановлення куполу та хреста на церкві Сорока Святих Мучеників

/ Олег Слепцов // YouTube. Дата оновлення: 07.06.2023

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=9maJXH4ZGg8>

Микола Дьомін: Наступний хід / Олег Слепцов // YouTube. Дата оновлення: 22.09.2023. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=MDfYEdftucc>

Україна – Ізраїль: шляхи співпраці / Олег Слепцов // YouTube. Дата оновлення: жовтень 2023 р.

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=F7-tjxpwHE>

Валерій Уреньов: планета мрій і справ / Олег Слепцов // YouTube. Дата оновлення: листопад 2023 р.

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=HRU-988wrSs>

Маячки надії / Олег Слепцов // YouTube. Дата оновлення: грудень 2023 р. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=jR1xLWmj9os>

В пошуках мрії / Олег Слепцов // YouTube. Дата оновлення: січень 2024 р. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=JzIE0JAGv0g>

Академія на початку 2024 / Олег Слепцов // YouTube. Дата оновлення: лютий 2024 р. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=EhxGOG2ZL5g>

Майстри майбутнього / Олег Слепцов // YouTube. Дата оновлення: квітень 2024 р. URL: https://www.youtube.com/watch?v=-hT_yHr76bg

Зі святом Весни / Олег Слепцов // YouTube. Дата оновлення: травень 2024 р. URL: <https://youtube.com/shorts/bAQUuNJSHW8?feature=share>

Меморандум між ХНУМГ ім. В.М. Бекетова та УАА / Олег Слепцов // YouTube. Дата оновлення: травень 2024 р.

URL: <https://www.youtube.com/shorts/UxC8TR19pyw>

60 років кафедрі Основ архітектури і архітектурного проектування. Архітектурний енциклопедичний словник / Олег Слепцов // YouTube. Дата оновлення: травень 2024 р.

URL: <https://youtube.com/shorts/LBySNOZ1jcU>

Вітаємо з Великоднем / Олег Слепцов // YouTube. Дата оновлення: травень 2024 р. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=SNpp32wsrn0>

List of Sources:

[1] Anatoliy Mykolayovych Komar. Bulletin of the Academy of Construction and Architecture of the Ukrainian SSR. 1959. No. 4. P. 79.

[2] Architect V. G. Zabolotny: Biobibliographic Portrait (1898–1962): Bibliographic Index. Kyiv, 2016. 207 p.

[3] Vechersky V. The Role of the Academy in the Study of Ukrainian Architectural History. Ukrainian Academy of Arts: Research and Scientific-Methodological Works. Issue 9. Kyiv: NAOMA, 2002. P. 129–135.

[4] Bulletin of the Ukrainian Academy of Architecture. Issue 1 (7): Anniversary Edition. Kyiv, 2002. 142 p.

[5] Voytsekhovska H. Volodymyr Hnatovych Zabolotny, President of the Academy of Architecture of the Ukrainian SSR: On the 50th Anniversary of His Memory. Nataliya Borysivna Chmutina: Life and Creative Path of an Architect. Kyiv: Adef-Ukraine, 2012. P. 45–60.

[6] Hrachova L. Architect Volodymyr Hnatovych Zabolotny. Kyiv: Budivelnik, 1967. 44 p.

[7] Reference on the Academy of Construction and Architecture of the Ukrainian SSR from 1943 to 1963. Central State Archive of Higher Authorities and Administration of Ukraine. Fund 4802. Op. 1.

[8] Reports of the Full Member of the Academy of Architecture of the Ukrainian SSR and the USSR – Professor V. G. Zabolotny – on the Organization of Architectural Education in Higher Educational Institutions of Ukraine. Central State Archive of Higher Authorities and Administration of Ukraine. Fund 4802. Op. 1. File 640. 41 sheets.

- [9] Reports of the Central Committee of the Communist Party of Ukraine on the Organization of the Academy of Architecture and Assignments. Central State Archive of Higher Authorities and Administration of Ukraine. Fund 4802. Op. 1. File 614. 41 sheets.
- [10] Ezhov V. Half a Century Through the Eyes of an Architect. Kyiv, 2001. 304 p.
- [11] Yerofalov-Pylypchuk B. Architecture of Soviet Kyiv. Kyiv: Publishing House A+S, 2010. 640 p.
- [12] Zhezherin B. Institute Years. Modern Problems of Architecture and Urban Planning: Scientific-Technical Collection. 8 (Special Edition): Architectural School of KIBI-KNUBA. On the 70th Anniversary of Activity. Kyiv: KNUBA, 2000. P. 40–49.
- [13] From the History of the Ukrainian Academy of Architecture: Supplement to the Annual “Architectural Heritage of Ukraine”. Kyiv, 1995. 119 p.
- [14] Report on the Work of the Ukrainian Branch of the Academy of Architecture of the USSR in 1944. Central State Archive of Higher Authorities and Administration of Ukraine. Fund 4802. Op. 1. File 3. 16 sheets.
- [15] Kileso S. Volodymyr Zabolotny – Architect, Scholar, Teacher. Construction of Ukraine. Kyiv, 2008. No. 5. P. 28–29.
- [16] Kutsevych V. Formation of the Architectural School. History, Traditions, Modernity: Monograph. Kyiv: Lira-K, 2018. 215 p.
- [17] Kutsevych V. Multifaceted Creativity of V. G. Zabolotny (on the 120th Anniversary of His Birth). Ukrainian Academy of Arts: Research and Scientific-Methodological Works. Issue 28. Kyiv, 2019. P. 23–32.
- [18] Correspondence with the Academy of Architecture of the USSR and the Academy of Sciences of the Ukrainian SSR on the Organization of a Branch of the Academy of Architecture in Ukraine. Central State Archive of Higher Authorities and Administration of Ukraine. Fund 4802. Op. 1. File 603. 89 sheets.
- [19] Correspondence with the Central Committee of the Communist Party of Ukraine and the Council of People’s Commissars of the Ukrainian SSR on the Organizational Work of the Academy Branch. Central State Archive of Higher Authorities and Administration of Ukraine. Fund 4802. Op. 1. File 602. 110 sheets.
- [20] Maznichenko O. Zabolotny as a Predecessor of the “Chmutina School”. Nataliya Borysivna Chmutina: Life and Creative Path of an Architect. Kyiv: Adef-Ukraine, 2012. P. 61–62.
- [21] Markovsky A. Architecture of Kyiv in the 1920s–1930s in the Global Context. Abstract of Dissertation. National Academy of Arts and Architecture. Kyiv, 2014. 20 p.
- [22] Markovsky A. Creative Contribution of Volodymyr Zabolotny to Kyiv’s Architecture of the 1930s. Modern Problems of Architecture and Urban Planning: Scientific-Technical Collection. Issue 36. Kyiv, 2014. P. 127–136.
- [23] Materials for the Report of the Central Committee of the Communist Party of Ukraine on the Organization, Personnel, Material-Technical Base, and Scientific Activities of the Academy of Architecture of the Ukrainian SSR for 1945–1952. Central State Archive of Higher Authorities and Administration of Ukraine. Fund 4802. Op. 1. File 197. 156 p.
- [24] Moiseyenko Z. Outstanding Architect, Science Organizer, Teacher (on the 100th Anniversary of V. G. Zabolotny’s Birth). Issue 5. Ukrainian Academy of Arts. Kyiv, 1998. P. 162–167.
- [25] Nabok L. The Artistic Collection of the Volodymyr Zabolotny Museum in Pereyaslav. Museum Affairs and Museum Policy in Ukraine in the 20th Century: Collection of Scientific Papers. Kyiv, 2004. P. 183–186.
- [26] Orders of the Ukrainian Branch of the Academy of Architecture of the Ukrainian SSR. Central State Archive of Higher Authorities and Administration of Ukraine. Fund 4802. Op. 1. File 601. 136 p.
- [27] Nekrasov V., Gasovsky P. V. G. Zabolotny. Kyiv: Mystetstvo, 1947. 39 p.
- [28] Resolutions of the Council of People’s Commissars of the Ukrainian SSR. Originals. Central State Archive of Higher Authorities and Administration of Ukraine. Fund R-2. Op. 7. Vol. II. File 973. 128 p.
- [29] Resolutions and Orders of the Council of Ministers of the USSR and the Ukrainian SSR. Central State Archive of Higher Authorities and Administration of Ukraine. Fund 4802. Op. 1. File 570. Vol. 3. 271 p.
- [30] Resolutions and Orders of the Council of Ministers of the Ukrainian SSR for 1955. Central State Archive of Higher Authorities and Administration of Ukraine. Fund 4802. Op. 1. File 274. Vol. 4. 246 p.

[31] Resolutions and Orders of the Council of Ministers of the Ukrainian SSR and the Central Committee of the Communist Party (Bolsheviks) of Ukraine. Central State Archive of Higher Authorities and Administration of Ukraine. Fund 4802. Op. 1. File 310. Vol. 2. 253 p.

[32] Resolutions and Orders of the Council of People's Commissars of the Ukrainian SSR and the Central Committee of the Communist Party (Bolsheviks) of Ukraine for 1945. Central State Archive of Higher Authorities and Administration of Ukraine. Fund 4802. Op. 1. File 4. 168 p.

[33] On the Organization of the Academy of Architecture of the Ukrainian SSR: Resolution of the Council of People's Commissars of the USSR of April 18, 1945, No. 793. Bulletin of the Academy of Architecture of the Ukrainian SSR. 1946. No. 1.

[34] Minutes of the Meetings of the Presidium of the Academy of Construction and Architecture of the Ukrainian SSR. Central State Archive of Higher Authorities and Administration of Ukraine. Fund 4802. Op. 1. File 311. 241 p.

[35] Minutes of the Meetings of the Presidium of the Academy of Construction and Architecture of the Ukrainian SSR. Central State Archive of Higher Authorities and Administration of Ukraine. Fund 4802. Op. 1. File 455. Vol. 1. 211 p.

[36] Puchkov A. The Ukrainian Academy of Architecture: History, Achievements and Losses, Hopes, and Prospects. On the History of the Academy's Functioning from 1945 to 2021. Urban Planning and Territorial Planning: Scientific-Technical Collection. Kyiv, 2021. Issue 78. P. 7–30.

[37] Annual General Meetings of the Academy of Construction and Architecture of the Ukrainian SSR. Bulletin of the Academy of Construction and Architecture of the Ukrainian SSR. 1960. No. 2. P. 72.

[38] Svitla N. V. G. Zabolotny – Founder of the Scientific Library of the Academy of Architecture of the Ukrainian SSR. Construction of Ukraine. No. 5. Kyiv, 2018. P. 25–27.

[39] Sleptsov O. 80 Years of the Ukrainian Academy of Architecture. Kyiv: Publishing House A+S, 2024. No. 3–4. P. 118–131.

[40] Sleptsov O. Activities of the Ukrainian Academy of Architecture in 2021–2024: Current State and Prospects. Kyiv: A+S, 2024. 60 p.

[41] Structure of the Academy of Construction and Architecture of the Ukrainian SSR. Bulletin of the Academy of Construction and Architecture of the Ukrainian SSR. 1962. No. 1.

[42] Tymoshenko O. Academician V. G. Zabolotny – Outstanding Practical Architect, Scholar, and Teacher. Modern Problems of Architecture and Urban Planning: Scientific-Technical Collection. 14. Kyiv, 2005. P. 99–109.

[43] Ukrainian Academy of Architecture: Personnel Composition. Kyiv: A+S, 2007. 152 p.

[44] Chepelik V. The First President of the Academy of Architecture of Ukraine Volodymyr Hnatovych Zabolotny (1898–1962). Bulletin of the Ukrainian Academy of Architecture. Issue 3. Kyiv, 1996. P. 15–18.

[45] Yablonsky D., Chmutina N., Hrachova L. Life and Activities of Volodymyr Hnatovych Zabolotny – President of the Academy of Architecture of the Ukrainian SSR. Bulletin of the National University “Lviv Polytechnic”. Lviv, 2003. No. 486. P. 97–106.

[46] Yablonsky D. The First Steps of the Academy of Architecture of the Ukrainian SSR. From the History of the Ukrainian Academy of Architecture: Supplement to the Annual “Architectural Heritage of Ukraine”. Kyiv, 1995. P. 8–13.

[47] Yasyevych V. Master of Soviet Architecture, Science Organizer, Creative Personality: On the 90th Anniversary of V. I. Zabolotny. Construction and Architecture. 1989. No. 5. P. 24–26.

[48] Sleptsov O., Chegusova Z. The Ukrainian Academy of Architecture in the Face of Contemporary Challenges – Celebrating 80 Years Since Its Founding. Architectural Studies. International Journal about Architecture. 2024. Vol. 10, No. 2. P. 9–14.

[49] List of Information and Documentary Films:

Book Presentation “Viktor Chepelik: Architect / Researcher / Educator” / Oleg Sleptsov // YouTube. Last updated: 07.09.2021. URL (<https://www.youtube.com/watch?v=6xZo8W58GTE>)

Ukrainian Academy of Architecture. General Meeting, September 14, 2021 / Oleg Sleptsov // YouTube. Last updated: 15.09.2021. URL (https://www.youtube.com/watch?v=IuzJks9N_FI)

Capsule Laid for a New Church / TV Company M-Studio // YouTube. Last updated: 28.09.2021. URL (<https://www.youtube.com/watch?v=aW4fyAfaQPQ>)

The First Cathedral of the Orthodox Church of Ukraine to Be Built in Zakarpattia / Suspilne Uzhhorod // YouTube. Last updated: 28.09.2021. URL (<https://www.youtube.com/watch?v=gVR-D4XYDuw>)

First OCU Church Being Built in Uzhhorod / Tv21 Ungvar // YouTube. Last updated: 29.09.2021. URL (<https://www.youtube.com/watch?v=xxCZoTnD84o>)

Oleg Sleptsov: Interview on SpasTV Ukraine / Oleg Sleptsov // YouTube. Last updated: 16.11.2021. URL (<https://www.youtube.com/watch?v=h92hLcysbU8>)

New Year 2022 Greeting from Oleg Sleptsov / Oleg Sleptsov // YouTube. Last updated: 27.12.2021. URL (<https://www.youtube.com/watch?v=5mxBxuC6PLo>)

Congratulatory Speech by Oleg Sleptsov, Visiting Professor and Head of the Chair of the HIT / Oleg Sleptsov // YouTube. Last updated: 28.12.2021. URL (<https://www.youtube.com/watch?v=I1MxFdJHLwA>)

Department of Architecture Fundamentals and Architectural Design / Oleg Sleptsov // YouTube. Last updated: 18.01.2022. URL (<https://www.youtube.com/watch?v=pYto-RMNmG0>)

30 Years of the Scientific-Project Architectural Bureau LICENZIARCH / Oleg Sleptsov // YouTube. Last updated: 21.04.2022. URL (<https://www.youtube.com/watch?v=iA67TL7nB-U>)

Volodymyr Melnychenko in Contemporary World Culture – 90th Anniversary / Oleg Sleptsov // YouTube. Last updated: 03.05.2022. URL (<https://www.youtube.com/watch?v=vPSH2KM7zFU>)

Mykola Dyomin: Architect / Urban Planner / Scientist / Oleg Sleptsov // YouTube. Last updated: 14.07.2022. URL (<https://www.youtube.com/watch?v=593MeMuxUOA>)

Historical Stages of the Ukrainian Academy of Architecture (UAA) / Oleg Sleptsov // YouTube. Last updated: 16.07.2022. URL (<https://www.youtube.com/watch?v=DoOneVFwBnY>)

Navigator in the World of Knowledge – State Scientific Architectural and Construction Library Named After V. G. Zabolotny / Oleg Sleptsov // YouTube. Last updated: 09.08.2022. URL (<https://www.youtube.com/watch?v=d2mOfK6mRMU>)

Oleg SLEPTSOV – Architect | Artist | Musician / Oleg Sleptsov // YouTube. Last updated: 15.09.2022. URL (<https://www.youtube.com/watch?v=Nc9ipZqyhso>)

Melodies of the Ukrainian Soul – DAVINZON Radio 620AM New York City / Oleg Sleptsov // YouTube. Last updated: 08.02.2023. URL (https://www.youtube.com/watch?v=7Yf_cbW27L4)

The Scale of War Destruction of Cultural Buildings in Ukraine / Oleg Sleptsov // YouTube. Last updated: 19.04.2023. URL (<https://www.youtube.com/watch?v=osn0OJ020Sk>)

Installation of the Dome and Cross on the Church of the Forty Martyrs / Oleg Sleptsov // YouTube. Last updated: 07.06.2023. URL (<https://www.youtube.com/watch?v=9maJXH4ZGg8>)

Mykola Dyomin: The Next Move / Oleg Sleptsov // YouTube. Last updated: 22.09.2023. URL (<https://www.youtube.com/watch?v=MDfYEdftucc>)

Ukraine – Israel: Paths of Cooperation / Oleg Sleptsov // YouTube. Last updated: October 2023. URL (<https://www.youtube.com/watch?v=F7-tjxpwHE>)

Valeriy Ureniov: The Planet of Dreams and Deeds / Oleg Sleptsov // YouTube. Last updated: November 2023. URL (<https://www.youtube.com/watch?v=HRU-988wrSs>)

Beacons of Hope / Oleg Sleptsov // YouTube. Last updated: December 2023. URL (<https://www.youtube.com/watch?v=jR1xLWmj9os>)

In Search of a Dream / Oleg Sleptsov // YouTube. Last updated: January 2024. URL (<https://www.youtube.com/watch?v=JzIE0JAGv0g>)

Academy at the Beginning of 2024 / Oleg Sleptsov // YouTube. Last updated: February 2024. URL (<https://www.youtube.com/watch?v=EhxGOG2ZL5g>)

Masters of the Future / Oleg Sleptsov // YouTube. Last updated: April 2024. URL (https://www.youtube.com/watch?v=-hT_yHr76bg)

Spring Holiday Greetings / Oleg Sleptsov // YouTube. Last updated: May 2024. URL (<https://youtube.com/shorts/bAQUuNJSHW8?feature=share>)

Memorandum Between Kharkiv National University of Urban Economy Named After V. M. Beketov and UAA / Oleg Sleptsov // YouTube. Last updated: May 2024. URL (<https://www.youtube.com/shorts/UxC8TR19pyw>)

60 Years of the Department of Architecture Fundamentals and Architectural Design. Architectural Encyclopedic Dictionary / Oleg Sleptsov // YouTube. Last updated: May 2024. URL (<https://youtube.com/shorts/LBySNOZ1jcU>)

Easter Greetings / Oleg Sleptsov // YouTube. Last updated: May 2024. URL
(<https://www.youtube.com/watch?v=SNpp32wsrn0>)

Oleh Sleptsov¹, Natalia Svitla², Anastasiia Sementsova³

¹ president of the Ukrainian Academy of Architecture,
doctor of architecture, professor,
Head of the Department of Fundamentals of Architecture and Architectural Design
Kyiv National University Construction and Architecture
o.sleptsov@me.com
orcid.org/0000-0001-5441-5453

² director of the Zabolotnov state scientific library of architecture and construction,
svitla_natalia@ukr.net
orcid.org/0009-0005-1650-7628

³ master of architecture,
anastasiasementsova@ukr.net
orcid.org/0000-0001-9572-1465

STAGES OF DEVELOPMENT OF THE UKRAINIAN ACADEMY OF ARCHITECTURE: DIRECTIONS, TRANSFORMATIONS, PERSPECTIVES

Abstract. Based on materials from Fund No. 4802, “Academy of Construction and Architecture of the Ukrainian SSR, Kyiv”, of the Central State Archive of Higher Authorities and Administration of Ukraine, archival documents are presented for the first time, highlighting the activities of the Academy, its history, key stages of development, and functioning from 1944 to 1963. The main directions of the Academy’s activities, from its inception to the present, are outlined and schematically illustrated. The study also covers the activities of the Ukrainian Academy of Architecture, which continues the traditions and achievements of its predecessors.

Keywords: Central State Archive of Higher Authorities and Administration of Ukraine; archival document; architect; architecture; construction; Academy of Architecture of the Ukrainian SSR; Academy of Construction and Architecture of the Ukrainian SSR; Ukrainian Academy of Architecture (UAA); architectural education; history of establishment; stages; directions; perspectives; post-war reconstruction; architectural heritage.